

caans v acaen NEWSLETTER/BULLETIN

CANADIAN ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF NETHERLANDIC STUDIES

ASSOCIATION CANADIENNE POUR L'AVANCEMENT DES ÉTUDES NÉERLANDAISES

April 2024

ISSN 2290-7300

April 2024

Editorial

Mary Eggermont-Molenaar

Van 12 tot 25 augustus organiseren de **Taalunie** en de universiteiten van Utrecht en Leiden een zomerschool voor 'Onderzoek in de internationale neerlandistiek: wetenschappelijke ontwikkelingen en nieuwe richtingen'.

Voor meer inlichtingen zie:

<https://neerlandistiek.nl/2023/03/zomerschool-voor-onderzoekers-in-de-internationale-neerlandistiek/>

Utrecht

Christopher Levenson: oprichter CAANS 90 jaar

Afgelopen 13 februari vierde CAANS' oprichter **Christopher Levenson** zijn 90e verjaardag.

Michiel Horn was zo vriendelijk om ons een blik te geven op Chris' lange, productieve leven, waaruit ook duidelijk blijkt dat zonder de watersnoodramp van 1953 CAANS misschien wel nooit was opgericht (door Chris).

Christopher Levenson

NATO ASSOCIATION OF CANADA

ASSOCIATION CANADIENNE POUR L' **OTAN**

NATO 75 jaar.

NATO Canada benaderde mij met het volgende verzoek naar aanleiding van hun 75^e verjaardag op 4 april a.s.: “We invite you to be a part of this initiative [om het te vieren] and share your organization's contribution to NATO's collective history.” Dit deed me bezien of en hoe Netherlandic culture bijgedragen zou kunnen hebben aan NATO's geschiedenis, en jawel.

Het resultaat werd op de website van NATO geplaatst, zie:

<https://natoassociation.ca/natos-aims-and-interconnectedness-reflected-in-a-flemish-tapestry/>
en zie ook de home page: <https://natoassociation.ca>

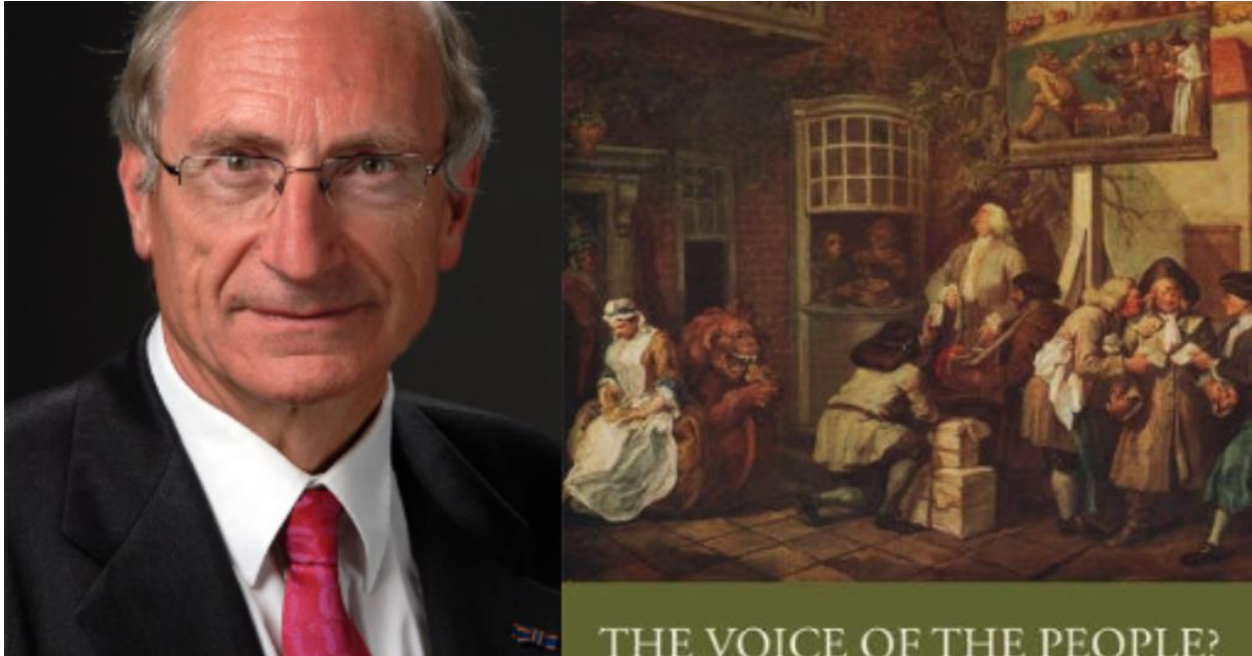
Table of contents

Editorial	Mary Eggermont-Molenaar	1
Programma Jaarvergadering Montreal		
Tanja Collet – Najem		5
In dit nummer		
C. Levenson at 90	Michiel Horn	8
Neerlandia – De vertaal geschiedenis slaat een bres	Ludo Beheydt	11
Nieuws van de chapters:		
<i>Calgary</i>		15
<i>Montreal</i>		15
<i>Ottawa</i>		18
Membership		20
Contacts		22

Van **Ludo Beheydt** mochten we zijn artikel over vertaalgeschiedenis overnemen. Het verscheen in 2018 in het Neerlandistische blad van de John Paul Catholic University Lublin in Polen, *Roczniki Humanistyczne* TOM LXVI, 5.

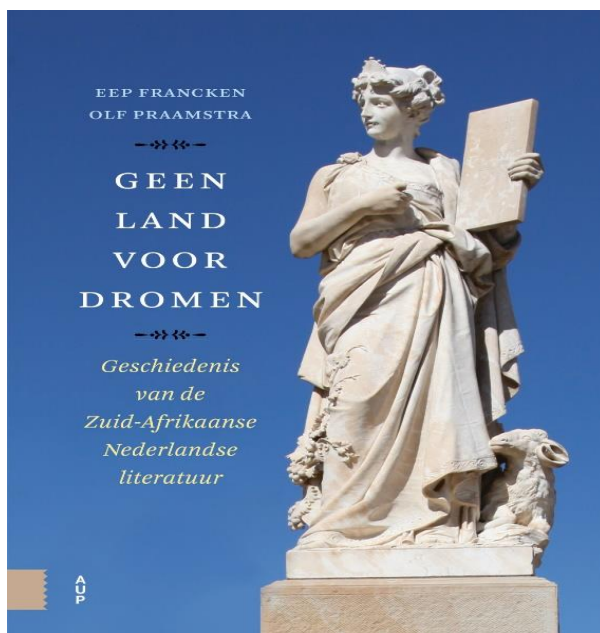
Wie ooit geëmigreerd is, brengt zijn of haar leven al of niet gediplomeerd vertalend door, je cerebellum gaat er zelfs naar staan, zei echtgenoot Jos. Aanraaier dus.

CAANS sprekers en leden in het nieuws

Omslag boek Blockmans

The Voice of the People is een vertaling van Michiel Horn van *Medezeggenschap. Politieke participatie in Europa vóór 1800*, van onze CAANS keynote speaker (2012) **Wim Blockmans**. Bij de publicatie van de Engelse versie liet Blockmans weten: “Michiel mag trots zijn op zijn volharding, mede dankzij de mildheid van het Nederlandse en het Vlaamse Letterenfond. Een product dus van CAANS”.

Geen land voor dromen

Olf Praamstra (Cleveringa--spreker 2017) gaf afgelopen september met zijn college Eep Francken *Geen land voor dromen uit*.

Dat er in Zuid-Afrika Afrikaans wordt gesproken en geschreven, is algemeen bekend en dat daar in de tijd van de VOC-rapporten etc. in het Nederlands werden geschreven, zal niemand verbazen. Er bestaat echter ook een Zuid-Afrikaanse Nederlandse literatuur door inwoners van Zuid- Afrika.

Tikken tegen de maan, **Joke van Leeuwen** (2018) verzamelde vijftig schitterende Nederlandstalige gedichten voor kinderen. Bij elk gedicht staat een tekening, vele daarvan zijn speciaal voor dit boek ontworpen, telkens van een andere illustrator.

Zwerven langs de limes

Na zijn pensionering als hoofdredacteur en bestuurder van *Ons Erfdeel*, sinds januari 2023, voorzitter van Literatuur Vlaanderen, **Luc Devoldere** (2013), reisde voor zijn boek *Zwerven langs de limes*, langs de uiterste grenzen van het grote Romeinse Rijk. Luc reisde een Romeinse officier na langs de forten aan de Rijn van halteplaats naar halteplaats; van Lugunum (Katwijk), Pretorium Agrippinae (Valkenburg,

Matilo (Leiden, Roomburg), Albaniana (Alphen aan de Rijn), Casta Herculis, dat was misschien Arnhem, Noviomagus (Nijmegen, Colonia Ulpia Traiana) en Vetera (Xanten). Hadrianus zal alles per paard en wagen hebben gedaan. Als reisgids had officier Hadrianus, van de *Tabula Peutingeriana* bij zich, een middeleeuwse kopie van een laat-Romeinse wegenkaart die als een metroplattegrond gelezen kon worden. Wie Hadrianus' reis ook wil nareizen kan zich het beste Devolderes' *Zwerven langs de grenzen* aanschaffen en een goede fiets.

Op 27 oktober 1892 schreef professor C. C. Uhlenbeck aan jonkheer W.J. van Eys dat zijn hoogleraar Nederlands en Vaderlandse Geschiedenis, Matthias de Vries (1820-1892), tijdens college had verteld dat de Baskische taal overeenkomst had met de talen van Amerika.: "Dit was voor mij aanleiding om het Baskisch te gaan leren". Om te beginnen was het in 1910 en 1911 aanleiding voor Uhlenbeck om op de Blackfoot Reservation in de Blackfoot te gaan studeren, wat ertoe leidde dat in 1911, zijn echtgenote Willy die hem dat jaar vergezelde, daar een dagboek schreef. Met al Uhlenbecks Blackfoot werk staat dit dagboek in *Montana 1911: A Professor and his Wife among the Blackfeet* (2005).

De Vries' opmerking leidde er ook toe dat ik met Peter Bakker, Wim Jansen (†) en Jan Noordegraaf in 2018 een boek uitgaf, *Veldwerkers en vrouwen in en om Baskenland*, opgedragen aan De Vries, over de eerste Nederlanders die zich in het Baskisch bekwaamden (Van Eys was de eerste). Momenteel, nu ja, dat komt nog.

De opmerking van Professor Matthias de Vries houdt mensen 200+ jaar na zijn geboorte nog altijd bezig. De Matthias de Vriespenning, een kleine versie van de plaquette hiernaast, wordt sinds bijna veertig jaar uitgegeven. Afgelopen januari ontving Nicoline van der Sijs deze uit handen van onze keynote-sprekerster **Frieda Steurs** (2020) voor haar werk, het bevorderen van de Nederlandse lexicografie.

Program annual meeting - CAANS 2024
15 and 16 June / 15 et 16 juin
McGill University
Leacock Building 808

Leacock building

Organised with financial support from the TAALUNIE / Organisé avec le soutien financier de la TAALUNIE

Saturday, 15 June / Samedi 15 juin

- **8:45 – 9:00** (EST) (Brussels – 14 : 45-15 :00)

Welcome / Ouverture du colloque – IP¹

- **9:00 – 10:00** (EST) (Brussels – 15 :00-16 :00)

Keynote lecture / Conférence d'ouverture

Hans Vanacker (Septentrion, Miroir de la culture en Flandre et aux Pays-Bas): "Babel revisited:" Op wandel door het spiegelpaleis – IP

- **10:30 – 12:00** (EST) (Brussels – 16 :30-18 :00)

Round table discussion – Dutch Studies in North America/ Table ronde – Les Études néerlandaises en Amérique du Nord – IP and VP

Moderators / Modératrices: **Karlijn Waterman** (Taalunie, The Netherlands) and **Tanja Collet** (University of Windsor, Canada)

Participants:

- **Wijnie de Groot** (Columbia University, USA)
- **Margreet de Rooij** (University of Waterloo, Canada)
- **Herman de Vries** (Calvin University, USA)
- **Anna Lynn Dolman** (University of California, Berkeley, USA)
- **Annemarie Toebosch** (University of Michigan, USA)
- **Esmee van der Hoeven** (University of California, Berkeley, USA)
- **Marianne Verheyen** (University of Toronto, Canada)

¹ Legend: IP = in person; VP = virtual participation

- **13:00 – 14:00 (EST) (Brussels – 19 :00-20 :00)**

Dutch as a second language and dialectal variation / L'enseignement du néerlandais langue seconde et variation dialectale

- **Éloy Romero Muñoz** (Université Sorbonne Nouvelle, France / École royale des sous-officiers, Belgium): How not to improve language proficiency, or why the Foreign Language Teaching Community should care about the way Dutch is taught in French-speaking Belgium – VP
- **Christine Brooks** (CSC Providence, Canada): Les dialectes flamands en voie de disparition – IP

- **14:30 – 15:30 (EST) (Brussels – 20 :30-21 :30)**

Dutch culture on the periphery/ La culture néerlandaise à la périphérie

- **Augustinus Dierick** (University of Toronto, Canada): Small countries, peripheral cultures? The case of the Low Countries – IP
- **Michiel Horn** (York University, Canada): The role and place of Antwerp in Netherlandish history of the early modern period – IP

- **16:00 – 17:00 (EST) (Brussels – 22 :00-23 :00)**

Underrecognized historical figures / Personnages historiques peu reconnus

- **Ineke Huysman** (Huygens Instituut, The Netherlands): Female agency. The role of princely widows in early modern Dutch history – IP
- **James Doelman** (Brescia University College / University of Western Ontario, Canada): The authorship and history of *A brief character of the Low Countries* reconsidered – IP

- **18:30: Conference dinner (TBA)**

Sunday, 16 June / Dimanche 16 juin

- **9:00 – 10:30 (EST)** (Brussels – 15 :00-16 :30)

Multicultural contacts I / Contacts multiculturels I

- **Eric Mielants** (Fairfield University, USA): Elite migration from the Low Countries to North America. A case-study on socio-cultural and political belonging of Dutch speaking immigrants - IP
- **Ton van Kalmthout** (NL-Lab of the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences / Leiden University Centre for the Arts in Society, The Netherlands): Useful hints for emigrants. On Dutch Canadian emigration literature – IP
- **Claudia Zeller** (Universiteit Utrecht, The Netherlands): De plooibaarheid van het zelf. Meertalige poëzie in het Nederlandstalige poëzielandshap – IP

- **11:00 – 12:30 (EST)** (Brussels – 17 :00-18 :30)

Multicultural contacts II / Contacts multiculturels II

- **Willem van der Molen** (Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies, The Netherlands / University of Indonesia): Vooruitgang op de rails. Het gedicht *Tremwe* van Suryawijaya (1869) – VP
- **Marie Jadot** (Université de Liège, Belgium): Just listen': Indonesia, weaving a web of trauma through music with P.F. Thomése – VP
- **Ine Beljaars** (University of British Columbia, Canada): Melodies of multiculturalism: Exploring sustainable shared futures through the Afro-Latin dance scene in the Netherlands – VP

- **13:30 – 14:30 (EST)** (Brussels – 19 :30-20 :30)

Political debates / Débats politiques

- **Wim Blockmans** (Universiteit Leiden, The Netherlands): The voice of the people? Political participation before the Revolutions – VP
- **Edward Koning** (University of Guelph, Canada): The rise of anti-immigrant parties in the Netherlands: Causes and consequences – VP

- **15:00 – 16:30 (EST) (Brussels – 21 :00-22 :30)**

Lessons from the past / Leçons du passé

- **Ludo Jongen** (HOVO Utrecht, The Netherlands) : Middeleeuwse kalenderheiligen – VP
- **Adrian van den Hoven** (University of Windsor, Canada): Reynard the Fox or Van de Vos Reynaerde – IP
- **Mary Eggermont-Molenaar** (Independent researcher, Calgary): Achterdocht en omissies: Briefwisseling (2002-2005) met Elsa Ortt-Heiman. – IP

- **16:30 – 16:45 (EST)** (Brussels – 22 :30-22 :45)

Concluding remarks / Clôture du colloque – IP

In dit nummer

Christopher Levenson at 90 Door Michiel Horn

Christopher Levenson, poet, Carleton University English professor and principal founder of CAANS, marked his ninetieth birthday on February 13. Born at the Royal Free Hospital in Central London in 1934, Christ spent his early years in Canons Park, Edgware, a northwestern suburb of London. As a schoolboy, he witnessed British and German airplanes in dogfights overhead before the entire school at which his father taught was evacuated to Lancashire, in the northwest of England, in the fall of 1940. Chris thereby escaped the Blitz. The family returned to London three years later but were soon in danger from the V1s, the unmanned aircraft carrying explosives that were popularly called “doodlebugs”, and the V2 rockets that were launched from Dutch soil during the final year of the war.

His interest in the Netherlands goes back more than seventy years, dating from his late teens. Facing conscription and coming from a Quaker family, he applied to do alternative service as a conscientious objector and was allowed to join the Friends Ambulance Unit International Service. It was employed in relief work, and after the great flood of January 31-February 1, 1953, Chris, who had just turned nineteen, was sent to Zeeland to assist in humanitarian work, mostly cleanup.

Chris bij CCH hulpwerkkamp in Nieuwerkerk

During his first six-weeks stay he found himself part of an international group, with English as the lingua franca, but during a second stint later in the year he worked mostly among Dutch-speakers with limited or no command of English, so that Chris and his British mates were forced

to learn some Dutch. “I was fortunate,” Chris remembers, “in that one of the few Dutch students with us, Jan Bruijns from Amsterdam, seeing my interest in poetry – I had already at that time published one or two poems in English periodicals – gave me a copy of *Dichters van deze tijd* and I got hooked on the poetry of Marsman and Slauerhoff.” It was the start of a life-long interest”.

Having also worked for four months at a home for refugee children in Cologne, Chris returned to England in 1954 to enter Downing College, Cambridge, and commence the study of English literature. After two years of the English Tripos, however, he decided to switch to Modern Languages, German and Dutch, and in what he calls his “youthful arrogance” chose to take not Part One but Part Two, and to do so in a single year. “It was a recipe for disaster,” he writes, “I had never formally studied the language, let alone the literature, of either language, so that I was lucky to scrape through in my Finals with a Third.”

Quaker School, Eerde

Equipped with what he describes as “a mongrel degree”, Chris managed, with help, to find a year’s employment teaching English at the Quaker School Eerde, near Ommen in Overijssel, and then three years as a lecturer in English at the University of Münster. By this time, he was fluent in Dutch and German and eager to find academic employment in Britain. He and his wife Ulla decided that obtaining an advanced degree in English at an American university was

the most promising course of action. In 1964, he accepted a three-year scholarship in the highly regarded Writers’ Workshop, a graduate programme at the University of Iowa, but then allowed himself to be persuaded to take a doctorate in Comparative Literature instead and to work with Rosalie Colie, author of two books on seventeenth century Dutch poetry. Under her supervision for the introduction and that of for the translations themselves, Chris started a dissertation on seventeenth century Dutch poetry.

Rosalie L. Colle

Frederic Will

By 1967 Chris was looking for an academic position, and in 1968 he landed one teaching English and Comparative Literature at Carleton University. “Thus I became an accidental Canadian”. He had not yet completed his PhD, but in those days of rapid enrolment growth at North American universities, a shortage of academics made it common for them to be appointed with incomplete doctorates. (Like Chris, in 1968 I accepted a position without having my PhD in

hand.) A good many of them never completed their doctorates, finding that the demands of teaching and administrative work got in the way of doing the research and writing necessary to finish the dissertation. In Chris's case, other, more compelling interests may have outweighed his commitment to finishing his PhD. He wrote two volumes of poetry, both published by Chatto & Windus in London, England, *Cairns* in 1969 and *Stills* in 1972. Nine more volumes would appear from 1977 to 2014. Whatever enthusiasm remained for completing his PhD was tragically and sadly undermined when professor Colie drowned while canoeing in the summer of 1972. Meanwhile Will had moved to the University of Massachusetts, leaving Chris without either of his supervisors. "Fortunately," he recalls, "in the end Carleton granted me tenure anyway."

One reason may have been a project that Chris initiated in 1971. Soon after arriving at Carleton, he had discovered how few academic resources existed even in Canadian university libraries for the study of Dutch literature. At some point, he made the acquaintance of the cultural attaché in the embassy of the Netherlands, Toon van Alphen, and began to discuss with him what might be done to increase knowledge of Dutch culture in Canada. Chris remembers it was his idea to start a "learned society", an association to advance the study not just of Dutch literature but all aspects of the Low Countries, and Van Alphen "was enthusiastic and very supportive." Together they launched the movement at the 1971 meetings of the Learned Societies, as the Federation for the Humanities and Social Sciences was called at the time, held that year in St John's. "And the rest is history."

Several academics signed up for membership in the new association, notices having been posted at the meetings of other societies whose members might be interested. Some of those who signed up in 1971 started local groups over the next few years, in Montreal, Ottawa, Toronto, Winnipeg, Calgary and Vancouver. Chris thinks the new association spread very largely by word of mouth. This was essential, because at that time he did not know anyone else in the field.

I (Horn) can't recall whether I became aware of CAANS, the new organization in St. John's, where I was attending the 1971 annual meeting of the Canadian Historical Association, or whether I heard about it later, and if so, when and from whom? But by the time I presented my first paper to the CAANS annual conference, in Fredericton in 1977, it was already a lively group, the attendees numbering two dozen or so.

A good deal of Chris's scholarly work was prompted by his interest in Dutch poetry, which led to the publication of two volumes: *Seeking Heart's Solace: An Anthology of Sixteenth and Seventeenth Century Dutch Love Poetry* (1981) and *Light of the world: An Anthology of Seventeenth Century Dutch Religious and Occasional Poetry* (1982). He remembers he was twice able to introduce some Dutch material when teaching Comparative Literature courses on literary translation. However, "my main satisfaction arises from the fact that my enlightened self-interest has been of value to a large number of neerlandici and other academics". Those of us who have enjoyed, who enjoy our membership in CAANS and benefitted, still benefit from its work and activities during the last half century can agree enthusiastically with that sentiment. Proficiat, Christopher Levenson, en hartelijk dank!

Zie ook: <https://caans-acaen.ca/News/newsletter1908.pdf>

En, een van Chris' vertalingen van een gedicht van Marsman in het eerste CAANS Journal (1977): https://caans-acaen.ca/Journal/issues_online/Issue_1_i_1979/Marsman.pdf

NEERLANDIA - DE VERTAALGESCHIEDENIS SLAAT EEN BRES

door

Ludo Beheydt – Université catholique de Louvain

De Taalboekenprijs 2022, de prijs die het “boek dat bedoeld is voor een breed publiek, en dat oorspronkelijk, goed geschreven en taalkundig relevant is” wil bekronen, is toegekend aan *Vertalen in de Nederlanden. Een cultuurgeschiedenis*, omdat - volgens de jury - in “een indrukwekkende geschiedschrijving [...] een boeiend en veelzijdig beeld wordt geschetst van de rijke vertaalcultuur in de Nederlanden.” Wat is er zo boeiend en veelzijdig aan deze bundel? Om te beginnen is deze vijfdelige bundel van de hand van vijf vooraanstaande vertaalkundigen het eerste complete historische overzichtswerk van de vertaalpraktijk in de Nederlanden van de middeleeuwen tot op vandaag. De vertaalkundigen nemen elk, met een eigen insteek, een periode voor hun rekening. De periodisering van de hele vertaalhistorie volgt ruwweg de periodisering van de cultuurgeschiedenis van de Nederlanden zoals we die ook al kennen van de reeks *Nederlandse cultuur in Europese context*.

Vertaalgeschiedenis

Dirk Schoenaers

De eerste periode beslaat de middeleeuwen tot 1550 en is van de hand van Dirk Schoenaers. De tekst van Schoenaers is doorwrocht. Hij mengt met opvallend stilistisch gemak gedetailleerde documentaire verhalen over de vertaalpraktijk van zulke verschillende ‘advocaten van de volkstaal’ als de poëtische Heinric van Veldeke, de waarheidliebende Jacob van Maerlant en de belerende Jan van Boendale, met een breed gecommenteerd en gedateerd overzicht van de literaire teksten en gespecialiseerde ambtelijke, historiografische, wetenschappelijke en religieuze vertalingen.

Theo Hermans

De periode 1550-1700 vat Theo Hermans op zijn beurt samen onder de titel ‘De wereld binnen taalbereik’. En dat is inderdaad wat de vertalingen doen in deze periode: de oude en de nieuwe wereld via taal voor een breder publiek openstellen. Dat documenteert Hermans voortreffelijk, met oog voor de humanistische, maar ook de economische context die aanleiding gaven tot een opbloeiend vertaalbedrijf.

Inger Leemans

Dat vertaalbedrijf staat ook centraal in het verhaal van Inger Leemans over de achttiende eeuw, dat terecht de titel 'De vertaalmachine' meekrijgt, want werd de bloei in de zeventiende eeuw nog verwelkomd, in de achttiende eeuw leidt hij tot een klaagkoor over 'de grote vertaalfabriek' die de beperkte Nederlandstalige productie dreigt te versmachten in een overproductie vertalingen, vaak ook van Duitse herkomst nu.

Kees Koster

Deel vier, van Cees Koster, toont ons een negentiende eeuw van 'Democratisering en emancipatie', maar ook een eeuw van uiteenlopende politieke, culturele en literaire ontwikkelingen in het noorden en het zuiden van het taalgebied, die zich ook in de vertalingen manifesteren. De veranderde smaak van de in toenemende mate geletterde bevolking stuurde het vertaalbedrijf bij en de politieke splitsing in 1830 leidde tot een aparte emancipatie van de vertaalcultuur. In Nederland waren Burgerdijks

Shakespearevertalingen en Vosmaers Homerusvertaling monumenten in die emancipatie, in Vlaanderen was Gezelles vertaling van Longfellow een stapsteen in de emancipatie 'zonder te veel hersendwang' van een 'middelbaar geleerd Vlaming'. Wat volgt daarna?

Ton Naaijens

In het vijfde deel gaat Ton Naaijens vooral in op de impact van vertalers in het culturele veld en de toenemende zelfbewuste profilering van de vertaler die respect opeist voor zijn dubbelrol als mediator en als creatief auteur. Die profilering leidt uiteraard tot debat en conflict omtrent de rol van de vertaler en zijn of haar vaak eigengereide normen en regels. Naaijens geeft daar een rijkelijk gedocumenteerde staalkaart van door overvloedig te citeren uit de polemische geschriften en door in kaderteksten het debat een live platform te geven. Dat levert levendige tekst op maar ook beter inzicht in de vertaalproblematiek.

Ton Naaijens

Vertaalopvattingen

Die vertaalproblematiek komt in alle delen ruim aan zijn trekken. Een constante in de discussie over de 'goede vertaling' die door het boek heen telkens weer opduikt is de vraag wat het beste is, de trouwe letterlijke vertaling of de mooie, minder trouwe parafrase. Al van bij het prille begin van de vertaaltraditie was dat een dilemma. De Antwerpse stadsklerk Jan van Boendale (actief ca. 1316-ca. 1351) stond erop dat een vertaling geen 'oert' (haarbreed) afweek van de originele verwoording, de dichter Heinric van Veldeke (1196) daartegenover vond dat 'naar waarheid' vertalen niet betekende 'letterlijk' vertalen. In de vroegmoderne periode was die discussie nog niet beslecht, want ook toen nog was er "een breed gamma, dat zich uitstreckte van vertalingen

die zich vastzogen aan de vreemde tekst tot bewerkingen en adaptaties losgezongen van hun anderstalige herkomst”, zoals Hermans constateert. Natuurlijk is de discussie daaromtrent niet zwart-wit te beslechten: dat Bijbelteksten, ambtelijke stukken en wetenschappelijke artikelen een letterlijker weergave vergen dan fictionele verhalen ligt voor de hand. Maar of fictionele *'belles infidèles'* zoals Georges Mounin (1955) vertalingen noemde die om te behagen en te conformeren aan de smaak van de tijd door vertalers naar goeddunken opgesmukt worden, beter geapprecieerd worden, is nog steeds een discussiepunt. Zo blijkt bijvoorbeeld dat de vrije Shakespearevertalingen van Hugo Claus en Tom Lanoye niet op onverdeeld enthousiasme konden rekenen van een erkend Shakespearevertaler als Willy Courteaux. Die liet zich ontvallen: “Claus heeft Shakespeare niet vertaald. Hij heeft het in een soort keukenmeidenvlaams omgezet”.

Nu is onenigheid over vertalingen kennelijk van alle tijden. Of het nu gaat om Bijbelvertalingen, vertalingen van Chaucer, vertalingen van Dante, vertalingen van Baudelaire, altijd weer is er stennis en de gemoederen lopen daarbij soms heel hoog op. Daar krijgen we een goed idee van in het verhaal van de vijf vertalingen van Dantes *Divina Comedia*, maar ook in de kadertekst over de ‘Baudelaire- rel’ rond de nagenoeg gelijktijdige integrale vertalingen van *Les fleurs du mal*. De twee vertalers, Petrus Hoosemans en Peter Verstegen, belandden in een pijnlijk moddergevecht dat gevoed werd door een *jalousie du métier* en dat weinig bijdroeg tot verdieping van vertaalopvattingen. Jammer dat Naaijken in zijn kadertekst het recentere, lopende debat over de vertaling van diezelfde *Les fleurs du mal* tussen Martin de Haan en Paul Claes niet heeft toegevoegd, vooral omdat dit bij Martin de Haan leidt tot een interessante (discutabele?) vertaalopvatting: “Misschien is het na vier à vijf vormvaste vertalingen inmiddels tijd voor wat woestere experimenten: herdichtingen die niet pretenderen een neutrale ‘Baudelaire in het Nederlands’ te zijn, maar die zich nadrukkelijk als partijdig en gekleurd presenteren.” (Recensie: *Zwarte venus* van Charles Baudelaire in vertaling van Paul Claes).

Een bres in de cultuurgeschiedenis

Vertalen in de Nederlanden is echter zo veel meer dan een vertaalhistorie en een overzicht van vertaalopvattingen. Deze bundel slaat een bres in de cultuurgeschiedenis van de Nederlanden zoals die al te lang in academische kringen is beoefend. Nog te zeer geïnspireerd door de negentiende-eeuwse idee van de nationale culturen blijft de academische mythe van de coherentie en onveranderlijkheid van culturen overeind. De vruchtbare gedachte van ‘culturele mobiliteit’ zoals die al in 2010 door Stephen Greenblatt is uitgewerkt in zijn *Mobility Studies Manifesto*, heeft vooralsnog te weinig weerklank gevonden in ‘Culturele Studies’.

Stephen Greenblatt

Culturele Studies hebben nog niet het door Greenblatt bepleite evenwicht gevonden tussen enerzijds de erkenning van de culturele continuïteit, die gedeeltelijk de culturele identiteit bepaalt, en de culturele dynamiek in de culturele identiteit, die aangestuurd wordt door een continu proces van hybridisatie dat ontstaat bij contact tussen culturen. Dat aspect van verandering dat door cultuurcontact wordt veroorzaakt en aan de basis ligt van culturele mobiliteit wordt door *Vertalen in de Nederlanden* in zijn volle cultuurhistorische impact

belicht. Niet ten onrechte is de ondertitel dan ook *Een cultuurgeschiedenis*. Hier is eindelijk dat ontbrekende, broodnodige complement op de reeks *Nederlandse cultuur in Europese context* en op de reeks *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur*, die nog te eenzijdig de Nederlandse eigenheid belichtten. *Vertalen in de Nederlanden* zorgt voor de perspectiefverschuiving naar de dynamiek in de culturele identiteit. En dat was nodig want “de cultuur van de Lage Landen ontwikkeld zich van meet af aan in een spanningsveld van

regionale, nationale en internationale tendensen” zoals het woord vooraf vaststelt. Terecht merkt Inger Leemans in haar deel over vertalen in de 18de eeuw op, dat wanneer we het vertaalbedrijf als uitgangspunt nemen, we worden uitgedaagd om “ingesleten noties over ‘de Nederlandse cultuur’, ‘nationale smaak’ en ‘eigenheid’ kritisch te herzien” (p. 333). Immers, de stroom vertaalde werken is medebepalend geweest voor de ‘Nederlandse cultuur’. In die zin levert een historische studie van vertalen in de Nederlanden een essentiële aanvullende bijdrage in het onderzoeksdomein van de Nederlandse cultuurgeschiedenis. Hij zorgt voor inzicht in de basisdialectiek tussen geworteldheid en dynamiek die volgens Greenblatt de essentie uitmaakt van culturele mobiliteit en culturele identiteit. Ik ben het ten dele eens met Inger Leemans als ze stelt “je bent wat je aan vertalingen consumeert”, want vertalingen zorgen voor culturele processen van interactie, selectie, imitatie, toe-eigening, integratie, assimilatie, weerstand, afwijzing en hybridisatie. Die processen bepalen mee de steeds weer kenterende culturele identiteit. De openingszin van het woord vooraf geeft dan meteen ook de belangrijkste reden om deze bundel als onmisbare bijdrage in de studie van de Nederlandse cultuur te betrekken: “Zonder vertalingen had de cultuur van de Nederlanden er anders uitgezien.”

De bundel legt terecht de focus op impact van vertalingen op de cultuur, namelijk “in hoeverre vertalingen van belang geweest zijn voor sociale en culturele veranderingen”. Uiteraard is daarbij aandacht voor de vertalingen van de Bijbel, naast literaire werken, juridische en wetenschappelijke teksten. De representatieve, toonaangevende werken zijn in elk geval uitvoerig behandeld. Een enkele keer ontbreekt wel een cultureel invloedrijke vertaling.

Zo heb ik mij verwonderd over het ontbreken van de vertaling van Cesare Ripa's *Iconologia*, die in 1644 door Dirck Pietersz. Pers met illustraties is uitgebracht, want dit werk “dat dienstigh is, alle Reedenaers, Poëten, Schilders [...] om uyt te drucken en te vinden, 't Begrip van alle Sinnebeelden” heeft een bijzonder grote en langdurige invloed gehad op de kunst en de cultuur van de Nederlanden. Die invloed is minstens even groot geweest als die van Serlio's architectuurboeken. In de bibliografie miste ik ook node van James Holmes - de eerste universitaire docent theoretische vertaalwetenschap - het baanbrekende artikel ‘Wat is vertaalwetenschap?’ (1977). En bij de vertaalopvattingen had ik graag gezien hoe historisch is omgegaan met markante cultuurverschillen tussen bronteksten en doeltteksten, een heikele kwestie in de rol van vertalingen in cultuurcontact (zie bv. Beheydt, 2018) en natuurlijk een kernvraag in een boek dat zich presenteert als een cultuurgeschiedenis.

Tot slot wil ik zeker nog de professionele presentatie van dit boek niet onvermeld laten. De helder ingedeelde tekst wordt tussendoor geïllustreerd en toegelicht met terzake doende kaderteksten, hier ‘vignetten’ genoemd, die de leeslast voor niet-specialisten zeker verlichten. Ik zal u niet verhehlen, dat ik bij het doorbladeren van het boek eerst ben blijven haken bij enkele van die vignetten. Behalve de vignetten zijn er trouwens ook nog de prachtige functionele illustraties, het nuttige register, de doorverwijzingen in de noten en de uiterst verzorgde bibliografie. Dit boek is, kortom, een baken in de vertaalwetenschap.

Bibliografie

Beheydt, L. (2018). Taal, cultuur en vertaling: een semiotische benadering. *Rockzniki Humanistyczne* LXVI, 5, 155-167, DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2018.66.5s-13>.

Dirk Schoenaers, Theo Hermans, Inger Leemans, Cees Koster & Ton Naaijken, *Vertalen in de Nederlanden. Een cultuurgeschiedenis*. Boom uitgevers, Amsterdam, 2021, ISBN 978 9024443338, 655 pp.

News of the chapters

Calgary

A Natural Solitude, Hans Berkhout

Op vrijdag 26 januari werd in het Whyte Museum of the Canadian Rockies een foto- tentoonstelling geopend

A Natural Solitude features the brilliant black-and-white film photography of **Hans P. Berkhout**, with nature as his subject. These pieces will leave you captivated by their crisp beauty and intricate process. Each photograph displays fine detail, making evident the patience, preparation, and dedication required to execute these images.

Berkhout developed a passion for photography from his early days in Holland. A self-taught, film-based photographer, Berkhout's main interest is black-and-white photography. He works with both large format and 35mm film, processed in a conventional wet dark room. His nature photography spans landscapes from Kananaskis to New Mexico.

Montreal

Door Robert Kok

WW en Piet Muijselaar

Op 18 januari begonnen we het programma voor dit jaar met een selectie van cabaret hoogtepunten: Willy Walden en Piet Muyselaar als 'snip en snap', Wim Sonneveld, conferences, liedjes en meer!

Christianne de Bruijn

Op 22 februari zagen we de dramafilm: *De Dirigent* (Maria C. Peters) die zich in 1924 afspeelt. De Nederlandse Antonia Brico is gespeeld door Christianne de Bruijn.

De dirigent

Chateau Dufresne

In plaats van de traditionele poëzie middag die **Mieke Verboven** altijd organiseert, gingen we op woensdag 13 maart 'onder haar leiding' naar Chateau Dufresne.

Chateau Dufresne, a heritage site and museum in Montreal, is a sumptuous residence inspired by the fine arts. Brothers Oscar and Marius Dufresne had it built between 1915 and 1918. Visitors can immerse themselves in the era of prosperity common to the bourgeoisie in the first half of the last century and discover the interior design of the living rooms, halls, Oriental smoking room, offices and winter gardens.

Hans Moor

Op 21 maart sprak **Hans Moor** over *The National Parks in the Netherlands "A 10,000 ft Overview"*

About the talk: By the end of the 19th century bird feathers were all the rage in fashion. A few years later Amsterdam was looking for place for its garbage, What better place to dump the city's waste than in a pristine lake? In the early 19th century nature protection

awareness started its long march forward. A movement was born, ultimately resulting in large organisations, and a number of National Parks spread across the country, protecting vegetation, wild life, geological formations and landscapes while offering recreational opportunities for the population and tourists alike

Hans Moor worked at the Netherlands Embassy in Ottawa for thirteen years. He was also active in CAANS Ottawa and was president of Bike Ottawa. He semi-retired in 2017 and now fills his days with volunteer and odd jobs. He received several awards for his cycling advocacy work from the City of Ottawa, his ward councillor and the Ontario Association of Landscape Architects (OALA). As a cherry on the cake, Hans was awarded the Governor General Sovereign Medal for Volunteers.

Performances	
DATE	19:30, Friday, March 15, 2024
LOCATION	Église Saint-Stanislas de Kostka, Montréal
DATE	14:30, Friday, March 16, 2024
LOCATION	Know Presbyterian Church, Ottawa

Tulipes Baroques

On March 15, *Tulipes Baroques*, a recital of music from the 17th-century, was performed under the artistic leadership of **Sean Haid** in de église Saint-Stanislas de Kostka. Haid about this ensemble:

”When I arrived in Amsterdam for my Master’s studies at the Conservatorium van Amsterdam, it was through the profound connection to 17th-century music that I found my home in Holland and overcame the loneliness that comes with an international move. I am now eager to share what I’ve learned during my studies abroad with my home communities and foster collaboration between musicians and audiences in both countries.

In developing this recital we aim to grow bilateral music relations between Canada and the Netherland, promoting Dutch musical heritage in Canada so that the Canadian musicians can have great awareness and appreciation for the beauty and significance of Dutch 17th-century repertoire. Though collaborating with Dutch mentors, including Selma Harkink, Xenia Meijer, Jan-Paul Grijpink and Tilman Gey, we will foster networks between Dutch and Canadian specialists of 17th-century repertoire and offer a venue for musical encounters”.

Meer over dit optreden onder Ottawa.

Ottawa

Dirk Kossen

Op 11 januari hield **Dirk Kossen** een lezing over *De opwarming van de aarde, hoe ernstig is het en wat kan eraan gedaan worden?*

Kossen vertelde over het klimaat in het verleden de de invloed die de industriële revolutie tot nu toe op het klimaat heeft gehad. Door de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen warmt de aarde op. Welke zijn deze gassen, hoe werkt het broeikaseffect en waarom zijn er urgente maatregelen nodig om de opwarming van de aarde tegen te gaan?

Welke sectoren van de wereldeconomie zijn momenteel de grote uitstoters van broeikasgassen en wat zijn voor deze sectoren de oplossingen? Omdat het een CAANS-lezing was, ging Dirk ook in op de verschillen tussen Canada en Nederland wat betreft het tegengaan van klimaatverandering.

CAANS-lid Dirk Kossen heeft na zijn MULO-B diploma werktuigkunde aan de HTS Haarlem gestudeerd. Zijn carrière begon bij AKZO Chemicals in Amsterdam. Vervolgens heeft hij bij Nestlé SA in diverse engineering functies op vele plaatsen in de wereld gewerkt. Hoewel Dirk veelal voor het gebruik van fossiele brandstoffen, zoals kolen, olie en gas, voor allerlei processen verantwoordelijk is geweest, is hij zich ook altijd bewust geweest van de kwetsbaarheid van het milieu en de eindigheid van deze brandstoffen.

Op woensdag 21 februari gaf **Hans Moor** ook in Ottawa, zoals tegenwoordig gewoonlijk in de Rockcliffe Retirement Residence, zijn lezing over *The National Parks in the Netherlands A 10,000 ft Overview*. Zie onder Montreal.

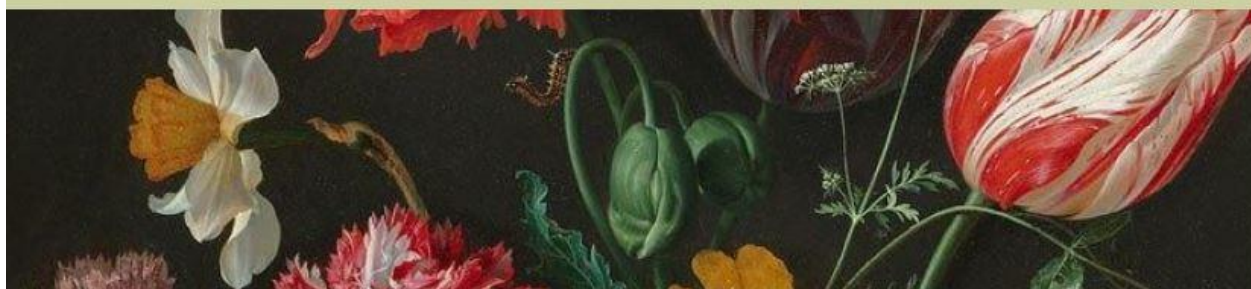

Veluwezoom National Park

Ensemble Members

Sean Haid, countertenor
 Christophe Gauthier, harpsichord
 Margaret Little, viola da gamba

Ensemble members Tulipes Baroques

On Saturday, March 16, a recital of music from the 17th-century Dutch Golden Age was given under the artistic leadership of **Sean Haid**. CAANS-Ottawa and CAANS National and Robert Kok (Montral) were among the sponsors of this recital.

The program focused on the works of four great masters of Dutch music: Constantijn Huygens (1596 - 1687), Jan Pieterszoon Sweelinck (1561 - 1621), Servaas de Koninck (1654 - 1701) and Jacob van Eyck (1590 - 1657).

This was an important period for the development of the arts and sciences in the Netherlands, particularly because the region had established itself as a centre of international trade. A number of cultures came together here, and you can hear French, English and Italian influences in this music in particular. This music is beautiful, unique and hides treasures rarely heard.

For more details about the complete Tulipes Baroques program [here](#).

Nagkomen bericht van **Odile Waslander**, voorzitter CAANS Ottawa:

We hebben genoten van een speciale muzikale uitvoering van Sean Haid. Hij heeft een prachtige stem en heeft de uitvoering heel goed voorbereid. Ik hoop dat hij nog heel ver komt in de wereld van liederen.

Het was heel bijzonder om een counter tenor te horen.

Ik ben erg blij dat CAANS national hem zo goed gesteund heeft.

Canadian Association for the Advancement of Netherlandic Studies

2024 MEMBERSHIP

Please note that membership is from January 1 to December 31

Membership of CAANS is twenty-five dollars (twenty dollars for those who are also member of the local chapter) for which Official Tax Receipts for a tax credit (about 35-50%, depending on province) will be remitted. Local chapters will not remit Official Tax Receipts. CAANS-National is a charitable educational organization and welcomes additional donations.

Membership fees or donations are preferably transmitted via the secure <https://www.canadahelps.org/en/charities/canadian-association-for-the-advancement-of-netherlandic-stu/> website since this can be done via credit card, debit card or PayPal and therefore allows national and international payments without necessitating an account in different countries, and an instantaneous remittance of the tax receipt. To do this, enter this website and click on **Donate Now**. After filling out the forms, reviewing and clicking on **Complete Donation**, click on **Receipt 1** (in red) to download your Official Tax Receipt. You will also receive an instant email with your Tax Receipt.

Please contact our treasurer for step-by-step instructions if needed (peter.tijssen@iaf.inrs.ca) with “CAANS payment instructions” in the subject line.

For those not feeling at ease paying via the internet, cheques can always be sent to our treasurer.

Address: Mr. Peter Tijssen, Treasurer of CAANS, 76 Winston Circle, Pointe-Claire, QC H9S 4X6.

Inter-access-transit 01201 ; account 0246721

National Bank of Canada, 2800, boulevard St-Charles, Kirkland, QC H9H 3B6

Our Newsletter and our Journal (CJNS/RCEN) are distributed by email, so please be sure to give your email address below. We will not share this email address with anyone!

Send an email to peter.tijssen@iaf.inrs.ca when you remit your fees or a donation with:

1. your name
2. mailing address
3. home and any other phone numbers
4. email address
5. your profession (If academic, please specify discipline)

Association Canadienne pour l'avancement des études néerlandaises

ADHÉSION 2024

Veillez noter: on devient membre pour une année civile.

La cotisation à l'ACAEN est de vingt-cinq dollars (vingt dollars pour des membres d'une section locale). Cette somme est un don charitable aux fins d'impôt et les donateurs recevront un reçu aux fins d'impôt (crédit d'impôt de 35-50% selon les provinces). ACAEN-National est une organisation éducative charitable et encourage des dons supplémentaires.

Les frais d'adhésion ou des dons sont transmises de préférence via le site sécurisé <https://www.canadahelps.org/fr/organismesdebienfaisance/canadian-association-for-the-advancement-of-netherlandic-stu/> car cela peut être fait par carte de crédit, carte de débit, Interac ou PayPal et permet donc des paiements nationaux et internationaux sans nécessiter un compte dans les différents pays, et une remise instantanée du reçu d'impôt. Pour ce faire, entrez dans le site, et cliquez sur « **Faites un don** ». Après avoir rempli les formulaires et une vérification et en cliquant sur le « **don complet** », cliquez sur **reçu 1** (en rouge) pour télécharger votre reçu d'impôt officiel. Vous recevrez également un courriel instantané avec votre reçu d'impôt.

S'il vous plaît contacter notre trésorier pour les instructions étape-par-étape si nécessaire (peter.tijssen@iaf.inrs.ca) avec des «instructions de paiement d'ACAEN» dans la ligne objet.

Pour ceux qui ne se sentent pas à l'aise de payer via internet, des chèques peuvent toujours être envoyés à notre trésorier.

M. Peter Tijssen , Trésorier de l'ACAEN,
76 cercle Winston , Pointe-Claire , QC H9S 4X6

Inter-access-transit 01201 ; account 0246721 ;
National Bank of Canada, 2800, boulevard St-Charles, Kirkland , QC H9H 3B6

Nous distribuons notre Bulletin et notre Journal (CJNS/RCEN) par email (courriel). Vous voudrez donc bien donner votre adresse email ci-dessous. Nous ne la donnerons à personne!

Lorsque vous payez, envoyez un courriel à peter.tijssen@iaf.inrs.ca avec :

1. Nom
2. Adresse pour correspondance
3. Téléphone: (travail), (domicile)
4. Courriel (email)
5. Profession (Les universitaires voudront bien préciser leur discipline)

OFFICERS/MEMBRES DU BUREAU**President - Tanja Collet**

Languages, Literatures and Cultures University of Windsor
Windsor, ON N9B 3P4 tcollet@uwindsor.ca

Vice-President - Marianne Verheyen

University of Toronto
School of Continuing Studies 158 St. George Street
Toronto, Ontario M5S 2V8 marianne.verheyen@utoronto.ca

Past President - Michiel Horn

Professor Emeritus of History and University Historian
York University, Glendon Campus
Toronto, ON M4N 3M6 schuhhorn@sympatico.ca

Secretary - Mary Eggermont-Molenaar

1416-29 St. NW
Calgary, AB T2N 2V1 memo45@shaw.ca

Treasurer - Peter Tijssen

76 Winston Circle Pointe-Claire, QC H9S 4X6, peter.Tijssen@iaf.inrs.ca

CJNS/RCEN Interim Editor - Tanja Collet

Languages, Literatures and Cultures University of Windsor
Windsor, ON N9B 3P4 tcollet@uwindsor.ca

CJNS/RCEN Editor Emeritus

Basil D. Kingstone, Department of French, University of Windsor, Windsor, ON N9B 3P4
bkingst@uwindsor.ca

Newsletter Editor - Mary Eggermont-Molenaar**Associate Newsletter Editor - Wim Jolles - Layout & Communications****Webmaster - Wim Jolles**

webmaster@caans-acaen.ca (Site: <http://www.caans-acaen.ca>)

Archivist - Maximiliaan van Woudenberg

Professor of English and Communications Sheridan Institute of Technology
Oakville, ON L6H 2L1 maximiliaan@linkemik.com

Members at Large

Christine Brooks

Conseil scolaire catholique Providence, Ontario, Canada quetemythologique@gmail.com

Paul de Laat

Hamilton, ON, pgdelaat@gmail.com

Eric Mielants

Fairfield University, Connecticut, USA emielants@fairfield.edu

Margreet De Rooij-Mohle

University of Waterloo, Ontario, Canada gderooijmohle@uwaterloo.ca

Chapter Secretaries & Contacts

Calgary - Mary Eggermont: memo45@shaw.ca

Montreal - Robert Kok, robert.kok@mcgill.ca

Ottawa - Frank Mourits: fmourits@gmail.com

Toronto - Marianne Verheyen: mverheyen@sympatico.ca

CAANS/ACAEN Archives 1971-2013

Kings University

Gerry Segger Heritage Collection Dr. William Van Arragon , 1.780.465.3500. Ext. 8074 Bonita Bjornson, archiviste 1.780.465.8 04.

9125-50 Street

Edmonton, AB., T6B 2H3

The CAANS Newsletter appears three times a year, in April, August and December. It is a publication of the *Canadian Association for the Advancement of Netherlandic Studies* and free to all the Association's members.

Le Bulletin de l'ACAEN paraît trois fois par an (avril, août, décembre). C'est une publication de l'*Association canadienne pour l'avancement des études néerlandaises*, dont les membres le reçoivent gratuitement.

Items for the Newsletter should be sent to Mary E.M (memo45@shaw.ca) pre- ferably as an attachment to an email, in WordPerfect or Word.

Pour publier dans le Bulletin, prière d'envoyer votre texte à Mary E.M (memo45@shaw.ca) sous forme d'at- tachment à un courriel en WordPerfect ou Word. Merci!

Notice from our Treasurer, Peter Tijssen:

A few of you have not yet paid for this year. The good news is that from now on membership fee is \$25.00 for everyone.

If you are not sure if you have contributed this year, I encourage you to send a short email to peter.Tijssen@iaf.inrs.ca.

Please note that some memberships for CAANS (National) are collected through your local chapter. If in doubt, ask the treasurer of your local chapter if this is the case.